

YTTRANDE

Stockholm den 27 september 2017

Till:

Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt
Box 1104
131 26 Nacka Strand
mmd.nacka.avdelning4@dom.se

Mark- och miljödomstolens mål
nr M 4617-13

Angående SKB:s yttrande av den 21 december 2016 angående överklagande av artskyddsdispens för åtgärder i samband med anläggande av slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark, Östhammars kommun

Naturskyddsföreningens och MKG:s yrkanden (så som de preciserades vid huvudförhandlingen i den 7 september 2017):

- Naturskyddsföreningen och MKG yrkar i första hand att mark- och miljödomstolen ska överlämna frågan om artskyddsdispens till regeringen och i yttrandet vid överlämning avstyrka ansökan.
- Naturskyddsföreningen och MKG yrkar i andra hand att mark- och miljödomstolen, för det fall domstolen inte överlämnar frågan till regeringen, ska upphäva länsstyrelsens beslut och avslå ansökan om artskyddsdispens i dess helhet.

Yttrande

Naturskyddsföreningen och MKG (nedan föreningarna) anser att prövningen i målet om tillåtlighet till anläggning för slutförvaring av använt kärnbränsle i mål nr M 1333-11 måste vara så pass vid och detaljerad att påverkan på omkringliggande naturmiljö vid Forsmark kan bedömas. I detta inbegriper att anläggningens slutliga utformning, anläggande och drift måste vara så pass detaljerad i ansökan att påverkan på skyddade arter kan bedömas på ett korrekt sätt. Föreningarna bedömer att sökt verksamhet, på ett negativt sätt, kommer att påverka arter som omfattas av strikt skydd enligt artskyddsförordningen. En förutsättning för att meddela tillåtlighet för sökt verksamhet är därför att artskyddsdispens meddelas. Frågan om artskyddsdispens är således direkt kopplad till frågan om verksamhetens tillåtlighet och en förutsättning för att verksamheten ska kunna bedrivas. Av denna anledning bör även frågan om artskyddsdispens överlämnas till regeringen.

Föreningarna finner SKB:s årliga uppföljningar och i vissa delar utvidgade inventeringar m.m. lovvärda men anser att det fortfarande föreligger kunskapsbrister om hur de aktuella arterna och habitaterna påverkas av den planerade verksamheten, särskilt vad gäller påverkan av förändrade grundvattennivåer och möjligheten till infiltration av rikkärr, gölar och källsjön Fiskarfjärden.

Gulyxne

Det är positivt att hotstatusen i rödlistan är ändrad från VU (sårbar) till nära hotad (NT). Föreningarna vill dock poängtera att Sverige har ett gemenskapsrättsligt ansvar för arten, i och med att den är upptagen i bilaga 2 och 4 till art- och habitatdirektivet. De rikkärr där arten förekommer är ett bristhabitat inom EU. I Sverige förekommer endast gulyxne i Skåne, längs Östkusten upp till Gästrikland samt på Öland och Gotland. Föreningarna vidhåller bedömningen att arten riskerar att påverkas negativt i och med den sökta verksamheten.

Gölgroda

SKB redovisar att gölgrodan i viss utsträckning har spridit sig till de av SKB konstgjorda gölarna. SKB drar därmed slutsatsen att populationen av gölgroda verkar livskraftig i Forsmarkområdet och att artens bevarandestatus varken lokalt eller regionalt kommer att påverkas negativt av den planerade verksamheten.

Föreningarna bestrider SKB:s slutsats och anser alltså att artens känslighet för påverkan utgör en stor risk att dispensen förhindrar uppnåendet av gynnsam bevarandestatus.

Större vattensalamander

Föreningarna vidhåller att även om arten inte längre är rödlistad är det olämpligt att ingripa i deras livsmiljöer med hänsyn till dess känslighet för förändringar. Även större vattensalamander är upptagen i bilaga 2 och 4 i art- och habitatdirektivet, vilket förpliktigar Sverige till noggrant skydd enligt direktivet.

Hasselsnok

Enligt SKB förekommer inte hasselsnok i Forsmarksområdet eftersom miljöerna där inte är lämpliga för arten. SKB anför vidare att om hasselsnok skulle förekomma, påverkas inte arten av planerade åtgärder, så som grundvattensänkning, eftersom arten föredrar torra miljöer. SKB anser att artens bevarandestatus inte bedöms påverkas negativt av den sökta verksamheten. SKB har inte sökt dispens för arten.

Enligt föreningarna är det oklart om och hur arten skulle kunna påverkas av sökt verksamhet eftersom kännedom om förekomsten i området är okänd för såväl sökanden som länsstyrelsen. Länsstyrelsens handläggning och beslut uppfyller här inte de grundläggande kraven på beslutsunderlagets kvalitet och myndighetens utredningsplikt. Det kan också ifrågasättas juridiskt hur dispens från tvingande miljölagsstiftning kan medges för arter som inte omfattas av ansökan.

Åkerroda

SKB har bedömt att arten förekommer inom området. Enligt SKB kommer de åtgärder som vidtas till förmån för större vattensalamander och gölgroda också att gynna åkerroda.

Föreningarna vill understryka att arten omfattas av gemenskapsrättsliga åtaganden i och med att den är uppräknad i bilaga 4 i art- och habitatdirektivet. Även om arten anses ha gynnsam bevarandestatus i Sverige frikopplar detta oss inte från gemenskapsrättsligt ansvar. Föreningarna

bedömer att sökta åtgärder kan påverka arten lokalt och föreningarnas tidigare framställa krav på bättre inventering och kartläggning av arten inom området kvarstår därför.

Guckusko

SKB har inte sökt dispens för arten eftersom bolaget har bedömt att den inte påverkas av sökt verksamhet.

Föreningen anser att länsstyrelsens handläggning av ärendet kan ifrågasättas på samma grund som anförs under avsnittet om hasselsnok.

Sammanfattningsvis anser föreningarna att länsstyrelsens beslut strider mot 14 och 15 §§ artskyddsförordningen och art. 16.1 i art- och habitatdirektivet. Dispens kan därmed inte meddelas.

Till följd av stor arbetsanhopning och att anstånd inte kan påräknas är detta yttrande kortfattat. Grunden för föreningarnas talan kommer att utvecklas ytterligare under huvudförhandlingen i Forsmark den 11 oktober (punkt 79).

Dag som ovan,

Naturskyddsföreningen och MKG genom,

Rebecca Nordenstam

Jurist Naturskyddsföreningen

Enligt fullmakt